

DOI <https://doi.org/10.37406/2521-6449/2025-2-12>
УДК 81'36'255:341.1:061.1ЄС](045)

Баклаженко Ю. В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Київ, Україна

E-mail: yuliia.baklazhenko@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9035-7737

Худина О. В.

студентка II курсу магістратури факультету лінгвістики

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Київ, Україна

E-mail: olya.hudyna@gmail.com

ORCID: 0009-0004-4267-801X

ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ЄС І ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ

Анотація

У статті розглянуто сучасні підходи до вивчення граматичних особливостей правових документів Європейського Союзу та їх перекладу українською мовою. Окремлено поняття фахової мови права, визначено її характерні риси й роль у галузі юриспруденції. Виокремлено п'ять основних типів юридичних текстів, серед яких особливу увагу зосереджено на офіційно-правових документах, що відіграють ключову роль у формуванні правового дискурсу Європейського Союзу. Матеріалом дослідження стали регламенти й рекомендації *acquis communautaire*, що виконують різні функції у правовій системі ЄС і відображають різний ступінь юридичної обов'язковості. Визначено основні граматичні засоби, які забезпечують точність, логічність і формальність викладу юридичних текстів. Аналіз дав змогу виявити специфіку використання модальних дієслів, які мають нормативний характер; пасивного стану дієслів, що надає актам безособовості; а також інфінітивних і герундіальних форм, які сприяють лаконічності й узагальненню змісту. Значну увагу приділено номіналізаціям, що підсилюють абстрактність викладу, й умовним конструкціям. Розглянуто синтаксичні особливості складних речень, що забезпечують логічну послідовність і структурну чіткість тексту. Зіставлення регламентів і рекомендацій дало змогу виявити відмінності у використанні граматичних засобів. Отримані результати можуть бути використані у викладанні мовних і перекладознавчих дисциплін, зокрема під час підготовки фахівців у галузі юридичного перекладу. Перспективним напрямом подальших досліджень є поглиблений аналіз різних типів документів *acquis communautaire* для виявлення спільних і відмінних ознак, а також вивчення лінгвостилістичних характеристик правових текстів у межах зіставлення англійської та української мов, так само як й інших офіційних мов Європейського Союзу.

Ключові слова: *acquis communautaire*, регламент, рекомендація, граматичні особливості, переклад.

Вступ. Проблема дослідження *acquis communautaire*, зокрема їх граматичних особливостей, є особливо актуальною з огляду на євроінтеграційні процеси України. Переклад актів є одним із важливих завдань, що стоїть перед галузевими перекладачами з огляду на необхідність гармонізації правових систем України та ЄС. Регламенти й рекомендації ЄС мають різний юридичний статус, але обидва типи документів є ключовими для гармонізації права та забезпечення європейських стандартів. Переклад цих актів українською мовою вимагає детального аналізу особливостей текстів, оскільки від точності перекладу залежить правильне застосування норм у практиці. Тема є актуальною, адже точний переклад правових документів сприяє інтеграції України до європейського правового простору та розвитку перекладу. Разом із тим проблема виокремлення граматичних особливостей актів ЄС сьогодні є недостатньо розробленою та потребує окремих дослідницьких розвідок.

Вивченню особливостей правових документів як об'єктів перекладознавства приділяла увагу низка науковців, зокрема Л. Ярова [10], Д. Касяненко [5], Ю. Баклаженко [2], Ю. Бойко [3], які досліджували різноманітні аспекти юридичних текстів і їх перекладу.

Так, Ю. Бойко проаналізувала лексико-граматичні особливості перекладу європейських конвенцій [3]; у свою чергу, Ю. Баклаженко дослідила специфіку відтворення юридичних неологізмів на прикладі терміну *small claim* [2]; Л. Ярова виділила основні труднощі при перекладі міжнародних документів [10]. Водночас дослідження, присвячені саме граматичним особливостям актів ЄС і їх відтворенню українською мовою, залишаються фрагментарними, частково вивченими й потребують системного аналізу, що включає порівняння різних типів актів, виявлення спільних рис, специфіки використання модальних дієслів, пасивних, інфінітивних і герундіальних конструкцій, а також виділення синтаксичних структур.

Метою статті є визначення граматичних особливостей регламентів і рекомендацій ЄС та аналіз способів їх перекладу українською мовою.

Для досягнення мети поставлено такі завдання: визначити граматичні особливості регламентів ЄС і їх перекладів українською мовою; проаналізувати рекомендації ЄС як тип документів, їх граматичні особливості й методи їх відтворення українською мовою; окреслити перспективи подальших лінгвістичних досліджень перекладу *acquis communautaire*.

Виклад основного матеріалу. Останніми роками у фокусі досліджень науковців-філологів залишаються проблеми, пов'язані з лінгвістичними особливостями фахових мов. За визначенням Н. Шаповаленко: «Фахова мова – це сукупність усіх мовних засобів, якими послуговуються в професійно обмеженій сфері комунікації з метою забезпечення порозуміння між людьми, які працюють у цій сфері» [9, с. 117]. Фахова мова юриспруденції, безперечно, належить до однієї з найбільш затребуваних мов професійної комунікації, яка має низку особливостей.

Особливості юридичної мови поділяються на стилістичні, лексичні та граматичні. Н. Артикуца підкреслює, що правові тексти вирізняються точним використанням термінів, абревіатур та усталених кліше, а також відсутністю особистих оцінок автора. Вони мають стандартизовану граматичну структуру, чітко формулюють обов'язки, дозволи й заборони, застосовуються також модальні дієслова для позначення необхідності або можливості дій, використовуються безособові й узагальнено-особові конструкції. Тексти відзначаються нейтральністю, логічною послідовністю та відсутністю зайвих елементів, що робить їх максимально зрозумілими й точними. [1, с. 27].

Загальні особливості мови юриспруденції реалізуються різною мірою в текстах різних типів однієї підмови. З класифікацією М. Політиса та М. Канелопулу-Ботті виокремлюють п'ять основних типів юридичних текстів:

1. Нормативні акти – тексти, що містять правові норми: закони, конституції, міжнародні договори, укази, декрети тощо.
2. Офіційно-правові документи – акти, видані на основі чинного законодавства: рішення судів, акти державних або міжнародних органів.
3. Правові документи – документи, що породжують або можуть породити правові наслідки: контракти, заповіти, свідчення, документи з кримінальних, цивільних або адміністративних справ.
4. Доктринальні тексти – наукові публікації, що аналізують або тлумачать правові норми.
5. Науково-популяризаційні правові тексти – матеріали, що спрощено висвітлюють юридичні питання: статті в пресі, оглядові матеріали тощо [12, с. 2].

Регламенти й рекомендації європейських організацій, які становлять матеріал нашого дослідження, належать до офіційно-правових документів *acquis communautaire* – сукупності норм і практик, що формувалися протягом кількох десятиліть і становлять основу правової системи ЄС. До цього масиву входять тисячі актів різної юридичної сили: директиви, регламенти, висновки, рішення інституцій ЄС, а також численні постанови Суду ЄС, кількість яких уже сягає майже дев'яти тисяч [6].

Серед цього різноманіття особливе місце посідають регламенти й рекомендації, які визначають правила функціонування інституцій ЄС і спрямовують діяльність держав-членів, забезпечуючи уніфікацію норм і формування спільних стандартів у сферах економіки, безпеки, цифрових технологій, охорони довкілля, соціальної політики.

Регламенти мають загальну дію та є обов'язковими для всіх держав-членів без необхідності додаткового впровадження в національне законодавство [11]. Таким чином, регламент забезпечує однакове правозастосування в межах усього Союзу, є одним із ключових інструментів гармонізації права.

На відміну від регламентів, **рекомендації** не мають зобов'язальної сили. Вони виконують переважно дорадчу функцію, визначають бажаний напрям політики чи дій і сприяють виробленню спільних підходів у межах ЄС [11].

Матеріалом дослідження обрано регламент і рекомендацію з п'ятого розділу *acquis communautaire* – «Економічне та галузеве співробітництво», зокрема документи у сфері громадського здоров'я та аудіовізуальної політики. Методом суцільної вибірки й компаративного аналізу ми виокремили й порівняли граматичні особливості двох різних за юридичною природою та функціями актів, а також визначили специфіку їх перекладу українською мовою.

У результаті лінгвістичного аналізу текстів **Регламенту** Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/881 від 17 квітня 2019 року про Агентство Європейського Союзу з питань мережевої та інформаційної безпеки [7; 14] і **Рекомендації** комісії (ЄС) 2017/1140 від 23 червня 2017 року про персональні дані, якими можна обмінюватися через систему раннього попередження й реагування [8; 13], загальним обсягом 58 сторінок, ми виявили низку характерних граматичних особливостей цих текстів:

1. Використання модальних дієслів.

У текстах рекомендацій найчастіше вживається дієслово “*should*”, яке виражає рекомендований, але не обов'язковий характер дії. В українському перекладі воно здебільшого відтворюється за допомогою трансформації модуляції: Наприклад: *Only the personal data necessary for the above purposes as determined in the individual cases should be exchanged through the EWRS, and this Recommendation should not constitute an authorisation to exchange all the types of personal data it concerns* [13] – Тільки персональні дані, необхідні для вищезазначених цілей, визначених для окремих випадків, **можна передавати** через ЄРПР, і ця Рекомендація **не є дозволом** на обмін всіма типами персональних даних, яких вона стосується [8].

2. Використання пасивного стану.

Пасивні конструкції дають змогу уникати вказівки на конкретного виконавця, що робить текст узагальненим. В українській мові вони здебільшого відтворюються безособовими формами: *Decision No 2119/98/EC was repealed*

and replaced by Decision of the European Parliament and of the Council [13] – Рішення № 2119/98/ЄС було скасовано і замінено Рішенням Європейського Парламенту і Ради [8].

3. Інфінітивні конструкції мети.

У рекомендаціях поширені інфінітивні конструкції мети, які визначають завдання документа й часто поєднуються з дієсловами *to ensure, to promote, to facilitate*. В українському перекладі інфінітив передається сполучниками «щоб», «з метою», «для»: *With the objective to ensure the effectiveness and uniform application of such notifications, it is appropriate to recommend that personal data may be exchanged through the EWRS [13]* – **З метою** забезпечення дієвості й уніфікованого застосування таких повідомлень доцільно рекомендувати, щоб персональні дані могли передаватися через ЄПІР [8].

Інший приклад: *Only the personal data necessary for the above purposes may be exchanged through the EWRS, in order to ensure the secure exchange of information between the competent public health authorities [13]* – Через ЄПІР можна передавати лише ті персональні дані, які є необхідними для зазначених цілей, **щоб** забезпечити безпечний обмін інформацією між компетентними органами охорони здоров'я [8].

4. Використання герундіальних форм.

У рекомендаціях доволі часто застосовуються герундії, які в перекладі передаються іменниками. Це робить текст більш абстрактним і формальним: *In addition, it laid down rules on epidemiological surveillance, monitoring, early warning of, and combating serious cross-border threats to health [13]* – Крім цього, у ньому встановлено правила епідеміологічного нагляду, **моніторингу**, раннього **попередження** та **протидії** серйозним транскордонним загрозам здоров'ю [8].

5. Номіналізація.

У правових та офіційних документах, замість дієслів, часто вживають іменники. Так документ виглядає об'єктивним і безособовим, бо немає чіткого виконавця дії, а є саме процес. Також це допомагає структурувати інформацію як перелік процедур, обов'язків чи понять.

Наведемо приклади з досліджуваного матеріалу: *coordination of contact tracing measures* – координування заходів з відстеження контактів, *identification of infected persons* – ідентифікація інфікованих осіб, *notification of serious cross-border threats to health* – повідомлення про серйозні транскордонні загрози здоров'ю.

На відміну від рекомендацій, **регламенти** мають зобов'язальний характер. Це зумовлює низку відмінностей у граматичних особливостях цих текстів. Утім є й спільні ознаки. Отже, серед них виділяємо таке:

1. Використання модальних дієслів.

Найпоширенішим у регламентах є модальне дієслово “shall”, яке виражає обов'язковість виконання. У проаналізованому матеріалі це модальне дієслово використовувалось 418 разів. У перекладі українською воно найчастіше відтворюється формою теперішнього часу дійсного способу. Так і в прикладі: *The Management Board shall be composed of one member appointed by each Member State, and two members appointed by the Commission. All members shall have the right to vote [14]* – До складу Правління входять по одному члену, призначеному кожною державою-членом, та два члени, призначені Комісією. Усі члени мають право голосу [7].

2. Використання дієслів.

Регламенти насичені дієсловами, що позначають конкретні юридичні та процедурні дії: *to take all decisions, to adopt, to authorise, to appoint, to exercise, to assess, to supervise, to establish, to assist, to advise, to ensure, to provide advice*. Завдяки цьому текст регламенту є максимально чітким і конкретним. Наприклад: *The Management Board shall supervise the implementation of the multiannual and annual programming included in the single programming document; adopt the annual budget of ENISA and exercise other functions in respect of ENISA's budget in accordance with Chapter IV [14]* – Правління **здійснює контроль** за імплементацією багаторічних та річних програм, включених до єдиного програмного документа; **ухвалює** річний бюджет ENISA та **виконує** інші функції стосовно бюджету ENISA відповідно до глави IV [7].

3. Використання If-конструкцій.

Широко застосовують умовні речення для окреслення процедурних наслідків. В українському перекладі вони відтворюються за допомогою сполучника «якщо».

If ENISA refuses such a request, it shall give reasons for its refusal [14] – **Якщо** ENISA відхиляє такий запит, ENISA має обґрунтувати свою відмову [7].

The Deputy Chair shall replace the Chairperson ex officio if the Chairperson is unable to attend to his or her duties [14]. – Заступник голови замінює на посаді голову ex officio, **якщо** голова не здатний виконувати свої обов'язки [7].

4. Використання теперішнього часу.

Регламенти традиційно формулюються в теперішньому часі, оскільки їхні положення мають постійний, обов'язковий характер.

This makes it difficult for European businesses to compete at national, Union and global level. It also reduces the choice of viable and usable cybersecurity technologies that individuals and businesses have access to [14] – Це ускладнює конкурентоспроможність європейських підприємств на національному, загальноєвропейському та світовому рівнях. Це також скорочує вибір доступних для фізичних осіб і підприємств технологій кібербезпеки [7].

5. Герундіальні форми.

У регламентах герундії застосовуються особливо часто, здебільшого при описі функцій і процедур. В українському перекладі вони передаються віддієслівними іменниками.

Зокрема, під час опису обов'язків виконавчого директора наводиться перелік функцій, серед яких – *implementing the decisions* – виконання рішень, *preparing the consolidated annual report* – підготовка зведеного річного звіту, *protecting the financial interests* – захист фінансових інтересів, *developing and maintaining contact with the business community* – установлення та підтримання контакту з бізнес-спільнотою, *exchanging views and information* – регулярний обмін ідеями та інформацією, *carrying out other tasks* – виконання інших завдань.

6. Часте використання іменників у множині.

Для забезпечення універсальності регламенти широко використовують іменники в множині: *processes, privileges, immunities, rules, principles, initiatives, services, challenges, practices, incentives, activities, updates, entities, necessities, incidents, crises*.

Ці слова також забезпечують нейтральність і точність формулювань, адже документ має діяти не для одного випадку, а для багатьох. Наведемо приклад такого речення: *ENISA should assist the Member States and Union institutions, bodies, offices and agencies in their efforts to build and enhance capabilities and preparedness to prevent, detect and respond to cyber threats and incidents and in relation to the security of network and information systems* [14] – ENISA має допомагати державам-членам та установам, органам, офісам та агентствам Союзу в їхніх зусиллях із побудови й посилення спроможностей і готовності попереджати, виявляти й відбивати кіберзагрози й інциденти, пов'язані з безпекою мережевих та інформаційних систем [7].

Попри різницю в змісті й функціях документів, як рекомендації, так і регламенти характеризуються подібною синтаксичною структурою. Зокрема, у текстах обох типів актів спостерігаються складнопідрядні речення, які забезпечують логічність викладу, точність формулювань і чітке окреслення меж дії норми. Найчастіше використовуються означальні й додаткові підрядні речення, що уточнюють зміст правових норм, а також підрядні причини, часу, місця й умови [4, с. 147]. Наприклад, у рекомендації маємо таке складнопідрядне речення: *In line with Article 16(9)(b) of that Decision, and the objective to ensure the effectiveness and uniform application of such notifications, it is appropriate to recommend an indicative list of personal data that may be communicated by the EWRs competent authorities* [13] – Відповідно до статті 16(9)(b) цього Рішення та з метою забезпечення дієвості й уніфікованого застосування таких повідомлень, доцільно рекомендувати скласти орієнтовний перелік персональних даних, які компетентні органи можуть передавати за допомогою СРІПР [8].

Водночас у регламентах частіше зустрічаються складносурядні речення, що поєднують кілька логічно рівноправних положень. Так, наприклад: *Network and information systems play a vital role in society and electronic communications networks and services have become the backbone of economic growth* [14] – Мережеві й інформаційні системи відіграють важливу роль у суспільстві, а електронні комунікаційні мережі та послуги стали опорою економічного зростання [7].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Регламенти й рекомендації ЄС мають як спільні, так і відмінні граматичні риси. Спільними є використання складнопідрядних речень, герундіальних форм, номіналізацій і певної синтаксичної структури. Відмінності проявляються у використанні модальних дієслів, насиченості дієсловами дій, частоті умовних конструкцій і способах передачі пасиву. Результати дослідження можна використовувати у викладанні навчальних дисциплін, зокрема для мовної підготовки спеціалістів у галузі права. Перспективним вважаємо дослідження різних типів правових документів *acquis communautaire* для визначення їх спільних і відмінних рис, а також дослідження лінгвистичних особливостей правових документів *acquis communautaire* на матеріалі різних жанрів і мов.

Таблиця 1

Порівняльні характеристики рекомендацій в регламентах ЄС у граматичному аспекті

Ознака	Рекомендації ЄС	Регламенти ЄС
Використання модальних дієслів	Should – виражає рекомендації, поради чи бажаний напрям дій: <i>should include, should be carried out, should promote, should assist</i>	Shall – виражає обов'язковість виконання положень: <i>shall ensure, shall establish, shall implement, shall comply</i>
Використання пасивного стану	Переважно пасивний стан для формулювання загальних правил: <i>data should be exchanged, documents are submitted, notifications are issued, reports are prepared</i>	Переважно активний стан, відображає чітке виконання обов'язків: <i>ENISA promotes best practices, the agency implements procedures, the authority coordinates actions</i>
Номіналізація	Часте використання абстрактних іменників для формулювання рекомендацій: <i>effectiveness, coordination, compliance, protection</i>	Мінімальне використання, переважає вербалізація: <i>to criminalise</i>
Використання теперішнього часу	Використовується для загальних правил і рекомендацій: <i>is established, is recommended, is necessary, is encouraged</i>	Використовується для конкретних дій та обов'язків виконавців: <i>ensures, provides, supports, promotes</i>
Використання іменників у множині	Загальні терміни, що пояснюють процеси: <i>rules, principles, initiatives, services, challenges, practices, incentives</i>	Терміни для категоризації та класифікації: <i>categories, formats, measures, requirements, types, threats</i>
Синтаксична структура	Частіше складнопідрядні речення для формулювання умов і цілей: <i>In line with Article 16(9)(b) of that Decision, and the objective to ensure... it is appropriate to recommend... [13]</i>	Частіше складносурядні речення, акцент на послідовності дій і виконанні обов'язків: <i>ENISA should develop and maintain its expertise on cybersecurity certification and they should promote the uptake of cybersecurity certification within the Union [14]</i>

Список використаних джерел

1. Артикуца Н. Мова права у її функціональних різновидах. *Сьогодення українського мовного середовища* / АПН України, Ін-т вищої освіти, Від. теорії та методології гуманіт. освіти. Київ, 2008. С. 23–32.
2. Баклаженко Ю. Особливості перекладу юридичних неологізмів на прикладі терміна «малозначна справа». *Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Юридичні науки»*. 2021. Вип. 2 (117). С. 80.
3. Бойко Ю. Лексико-граматичні особливості англomовних правових документів (на прикладі аналізу перекладу європейських конвенцій). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* : збірник наук. праць студентів і молодих вчених. Хмельницький : Полідруку, 2023. Вип. 2. С. 116.
4. Качур І. Особливості перекладу міжнародних документів. *Актуальні проблеми міжнародних відносин та міжнародного права* : матеріали Всеукраїнської наук. онлайн-конф. з міжнародною участю, м. Київ, 29 жовтня 2020 р. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. С. 144–148.
5. Касяненко Д. Переклад нормативно-правових текстів ЄС: стан, проблеми, перспективи. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. Вип. 50(1). С. 329–335.
6. Петров Р. «Acquis вступу» як складова феномену права Європейського Союзу. *Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»)*. 2012. № 1. С. 54–65.
7. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/881 від 17 квітня 2019 року про Агентство Європейського Союзу з питань мережевої та інформаційної безпеки (ENISA) та про сертифікацію кібербезпеки інформаційно-комунікаційних технологій, а також про скасування Регламенту (ЄС) № 526/2013 (Акт про кібербезпеку) : Регламент; Європарламент від 17.04.2019 № 2019/881. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_024-19.
8. Рекомендація комісії (ЄС) 2017/1140 від 23 червня 2017 року про персональні дані, якими можна обмінюватися через систему раннього попередження і реагування (СРПР), запроваджену відповідно до Рішення Європейського Парламенту і Ради № 1082/2013/ЄС з метою координування заходів з відстеження контактів у зв'язку з серйозними трансграничними загрозами здоров'ю : Рекомендації; Єврокомісія від 23.06.2017 № 2017/1140. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_010-17.
9. Шаповаленко Н. Формування професійної мовної компетентності студентів при викладанні дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 25 березня 2016 р. Одеса : ОДУВС, 2016. С. 356.
10. Ярова Л. Граматичні особливості англomовних міжнародних документів в аспекті перекладу. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки»*. 2016. Вип. 144. С. 233–237.
11. Manual on EU Legal Translation into Ukrainian. In 2 parts. Part B. Ukrainian Language and Translation into Ukrainian. Kyiv : Publishing and Polygraphic Center «Kyiv University», 2024. 289 p.
12. Politis M., Canellopoulou-Botti M. Le sort des référents pragmatologiques dans le texte d'arrivée en traduction juridique. URL: <http://www.tradulex.com/Actes2000/Politis.pdf>.
13. Recommendation (EU) 2017/1140 of 23 June 2017 on personal data that may be exchanged through the Early Warning and Response System (EWRS). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2017/1140/oj/eng>.
14. Regulation (EU) 2019/881 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on ENISA (the European Union Agency for Cybersecurity) and on information and communications technology cybersecurity certification. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj/eng>.

Baklazhenko Yu. V.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Theory,
Practice, and Translation of the English Language
National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
Kyiv, Ukraine
E-mail: yuliia.baklazhenko@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9035-7737*

Khudyna O. V.

*Second-year Master's student, Faculty of Linguistics
National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
Kyiv, Ukraine
E-mail: olya.hudyna@gmail.com
ORCID: 0009-0004-4267-801X*

SPECIFIC GRAMMATICAL FEATURES OF EU REGULATIONS AND RECOMMENDATIONS AND THEIR TRANSLATION INTO UKRAINIAN

Abstract

*The article focuses on modern approaches to studying the grammatical features of European Union legal documents and their translation into Ukrainian. The concept of professional legal language is outlined, its characteristic features and role in the field of jurisprudence are defined. Five main types of legal texts are identified, with particular attention focused on official legal documents that play a key role in shaping the legal discourse of the European Union. The research material consists of regulations and recommendations of the *acquis communautaire*, which perform various functions in the EU legal system and reflect varying degrees of legal binding*

force. The main grammatical means that ensure the accuracy, logic, and formality of legal texts are identified. The analysis revealed the specifics of the use of modal verbs, which have a normative character; the passive voice of verbs, which gives acts an impersonal character; as well as infinitive and gerund forms, which contribute to conciseness and generalization of content. Considerable attention is paid to nominalizations that enhance the abstract nature of the presentation, and to conditional constructions. The syntactic features of complex sentences that ensure the logical sequence and structural clarity of the text are considered. A comparison of regulations and recommendations has made it possible to identify differences in the use of grammatical means. The results can be used in teaching language and translation disciplines, in particular in the training of specialists in the field of legal translation. A promising direction for further research is an in-depth analysis of various types of *acquis communautaire* documents to identify common and distinctive features, as well as the study of the linguistic and stylistic characteristics of legal texts within the framework of a comparison of English and Ukrainian, as well as other official languages of the European Union.

Key words: *acquis communautaire*, regulation, recommendation, grammatical features, translation.

References

1. Artykutsa, N. (2008). *Mova prava u yii funktsionalnykh riznovydakh* [The language of law in its functional varieties]. *Sohodennia ukrainskoho movnoho seredovyscha*, 23–32. Kyiv: APN Ukrainy, Instytut vyshchoi osvity, Viddil teorii ta metodolohii humanit. osvity. [in Ukrainian].
2. Baklazhenko, Y. (2021). Osoblyvosti perekladu yurydychnykh neolohizmiv na prykladi termina “maloznachna sprava” [Peculiarities of translating legal neologisms: the case of the term “minor case”]. *Visnyk Kyivskoho Natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky*, 2(117), 80 [in Ukrainian].
3. Boiko, Y. (2023). Leksyko-hramatychni osoblyvosti anhlo-movnykh pravovykh dokumentiv (na prykladi analizu perekladu yevropeyskykh konventsii) [Lexical and grammatical features of English legal documents: analysis of European conventions translations]. *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva: zb. nauk. pr. studentiv i molodykh vchenykh*, 2, 116. Khmelnytskyi: Polidruk [in Ukrainian].
4. Kachur, I. (2020). Osoblyvosti perekladu mizhnarodnykh dokumentiv [Peculiarities of translating international documents]. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn ta mizhnarodnoho prava: materialy Vseukrainskoi nauk. onlain-konf. z mizhnarodnoiu uchastiu*, m. Kyiv, 29 zhovtnia 2020 r., 144–148. Kyiv: Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka [in Ukrainian].
5. Kasyanenko, D. (2014). *Pereklad normatyvno-pravovykh tekstiv YeS: stan, problemy, perspektyvy* [Translation of EU legal texts: status, problems, prospects]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu*, 50(1), 329–335 [in Ukrainian].
6. Petrov, R. (2012). “Acquis vstupu” yak skladova fenomenu prava Yevropeiskoho Soiuzu [“Accession *acquis*” as a component of the European Union law phenomenon]. *Yevropeiske pravo: naukovopraktychnyi fakhovyi zhurnal (dodatok do Yurydychnoho zhurnalu “Pravo Ukrainy”)*, 1, 54–65 [in Ukrainian].
7. Verkhovna Rada Ukrainy (2019). Rehlament Yevropeiskoho Parlamentu i Rady (IeS) 2019/881 vid 17 kvitnia 2019 roku pro Ahentstvo Yevropeiskoho Soiuzu z pytan merezhevoi ta informatsiinoi bezpeky (ENISA) ta pro sertyfikatsiiu kiberbezpeky informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii, a takozh pro skasuvannia Rehlamentu (IeS) № 526/2013 (Akt pro kiberbezpeku) [Regulation (EU) 2019/881 of the European Parliament and Council on ENISA and ICT cybersecurity certification]. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy”. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_024-19 [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada Ukrainy (2017). Rekomendatsiia komisii (IeS) 2017/1140 vid 23 chervnia 2017 roku pro personalni dani, yakymy mozna obminiuvatysia cherez systemu rannoho poperedzhennia i reahuvannia (SRPR), zaprovadzheni vidpovidno do Rishennia Yevropeiskoho Parlamentu i Rady № 1082/2013/IeS z metoiu koordynuvannia zakhodiv z vidstehennia kontaktiv u zviazku z serioznymy transkordonnymy zahrozamy zdoroviu [Recommendation (EU) 2017/1140 of 23 June 2017 on personal data exchange via EWRS]. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy”. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_010-17 [in Ukrainian].
9. Shapovalenko, N. (2016). Formuvannia profesiinoi movnoi kompetentnosti studentiv pry vykladanni dystsypliny “Ukrainska mova (za profesiinym spriamuvanniam)” [Formation of professional language competence of students in teaching “Ukrainian language for professional purposes”]. In *Rol ta mistse pravookhoronnykh orhaniv u rozbudovi demokratychnoi pravovoi derzhavy: materialy VIII mizhnar. nauk.-prakt. konf.*, m. Odesa, 25 bereznia 2016 r. (p. 356). Odesa: ODUVS [in Ukrainian].
10. Iarova, L. (2016). Hramatychni osoblyvosti anhlo-movnykh mizhnarodnykh dokumentiv v aspekti perekladu [Grammatical features of English international documents in translation]. *Naukovi zapysky. Seriya “Filolohichni nauky”*, 144, 233–237 [in Ukrainian].
11. Manual on EU Legal Translation into Ukrainian. (2024). In 2 parts. Part B. Ukrainian language and translation into Ukrainian. Kyiv: Publishing and Polygraphic Center “Kyiv University” [in English].
12. Politis, M., & Canellopoulou-Botti, M. (2000). Le sort des référents pragmatologiques dans le texte d’arrivée en traduction juridique [The fate of pragmatological referents in legal translation target text]. Retrieved from: <http://www.tradulex.com/Actes2000/Politis.pdf> [in English].
13. European Union. (2017). Recommendation (EU) 2017/1140 of 23 June 2017 on personal data that may be exchanged through the Early Warning and Response System (EWRS). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2017/1140/oj/eng> [in English].
14. European Union. (2019). Regulation (EU) 2019/881 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on ENISA (the European Union Agency for Cybersecurity) and on information and communications technology cybersecurity certification. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj/eng> [in English].

Отримано: 26.09.2025
Рекомендовано: 23.10.2025
Опубліковано: 28.11.2025